

Γεωργίου Ι. Σώκου

Ἱστορικὰ κειμήλια τῆς
ΠΑΝΑΓΙΑΣ
Αἰτωλικοῦ

«Ἡ κατωτέρω μελέτη εἶναι τὸ κείμενον τὸ περιλαμβανόμενον εἰς τὸ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ἐκδοθὲν τῷ 1927 Λεύκωμα (μετὰ εἰκόνων) καὶ ἀναδημοσιευόμενον ὡς δυσεύρετον»

Πίνακας περιεχομένων

Η «ΠΑΝΑΓΙΑ».....	4
Ἡ Περιγραφή τοῦ Ἐπιταφίου.....	5
Ἱστορικὸν τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τῆς Εἰκόνης τῆς Παναγίας.....	7
Ὁ Ἐπιτάφιος κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν.....	9
Τὸ προσκύνημα.....	10
Ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Παναγίας.....	11

www.pentalofo.gr

Η «ΠΑΝΑΓΙΑ»

Ἡ ὡραία Μητρόπολις τοῦ Αἰτωλικοῦ, ἡ «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» ἢ κοινῶς ἡ «Παναγία», Ἐκκλησία ἀρχαιοτάτη καὶ ἱστορικὴ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ συνελεύσεις τῶν Στρατηγῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος, ἐκτισμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ νησίδος, καλουμένης τὸ πάλαι καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως «Ἀνατολικόν», συγκεντρώνει καθ' ἑκάστην καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἀγίαν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πλῆθος προσκυνητῶν καὶ ἐξεχόντων ἐπιστημόνων καὶ ἀρχαιολόγων, λόγῳ τῶν μεγίστης θρησκευτικῆς, ἀρχαιολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀξίας κειμηλίων, ἅτινα περικλείει.

Τὰ κειμήλια ταῦτα εἶναι κυρίως:

α) Ὁ Ἱερὸς Ἐπιτάφιος.

β) Ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς «Παναγίας».

γ) Τὸ Τέμπλον, ἔργον ἀνεκτιμήτου ἀρχαιολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀξίας.

Ἡ Περιγραφή τοῦ Ἐπιταφίου.

Ὁ Ἐπιτάφιος τῆς «Παναγίας» Αἰτωλικοῦ, ὑπερόχου ἐμπνεύσεως καὶ ἐκτελέσεως βυζαντινὸν καλλιτέχνημα, ἐκεντήθη, κατὰ τὴν γνώμην εἰδικῶν βυζαντινολόγων καὶ ὅπως ἱστορικῶς τεκμαίρεται, εἰς τὸ Βυζάντιον κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα μ.Χ.

Ἡ παράδοσις φέρει τοῦτον ὡς κεντηθέντα ὑπὸ τριῶν παρθένων, αἵτινες καὶ ἀπέθανον εὐθὺς ὡς τὸν ἀποπεράτωσαν. Πράγματι δὲ ἡ καταπλήττουσα λεπτότης τοῦ κεντήματος ἐνισχύει τὴν ἄποψιν ὅτι μᾶλλον γυναικῶν ἢ ἀνδρῶν χεῖρες εἰργάσθησαν ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ σχῆμα του εἶναι τετράγωνον, διαστάσεων 1,60 τοῦ μέτρου. Εἶναι κεντημένος διὰ μεταλλίνων νημάτων χρυσοῦφῶν καὶ ὀλοσειρικῶν, σειράδες δὲ λεπτοφυεῖς καὶ μετάξινοι διαχρυσίζουσιν ἐν ἁρμονίᾳ χρωμάτων καὶ θαυμασίᾳ πλοκῇ τὸ ὠραῖον καλλιτέχνημα, ὅπερ καὶ διηνηθισμένον διὰ χρυσοῦ καὶ σκεπασμένον ἀπὸ ἐξαστραπτόντα

κεντήματα μόλις ἀφίνει ποῦ καὶ ποῦ ὄρατὸν τὸ ἐφ' οὗ ἐκεντήθη ὕφασμα. Αἱ ὄψεις τῶν εἰκονιζομένων προσώπων εἶναι κεντημένοι διὰ λεπτοτάτης ἀτμώδους ἢ ἀραχνοῦφοῦς, ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὀνομάσῃ, μετὰξῆς καὶ μετὰ τὴν λεπτότητα, ὥστε νὰ παρέχῃσιν τὴν ἐντύπωσιν ζωγραφικῆς μᾶλλον ἢ κεντήματος.

Τὸ κέντρον τοῦ Ἐπιταφίου κατέχει ὁ Ἰησοῦς, γλυκὺς καὶ πρᾶος. Ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ προσώπου του φαίνεται ὅτι ἐπεζήτησαν αἱ καλλιτέχνιδες νὰ παραστήσουν τὴν θλίψιν μεμιγμένην μετὰ τὴν πεποίθησιν τῆς Νίκης. Ὁ ἀκάνθινος στέφανος, χρυσοκέντητος καὶ ἀρκούντως προέχων, ἀφίνει νὰ πίπτωσιν ἐν φυσικῇ παραστάσει αἱ αἰμόφυρτοι τρίχες πρὸς τὸ θεῖον Μέτωπον. Χεῖρες δὲ καὶ πόδες καὶ τὸ λοιπὸν Σῶμα, περικεκαλυμμένον κατὰ τὸ ἥμισυ, προξενοῦν τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν κατάπληξιν.

Παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ, ὀρθία καὶ μετὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ σκληροῦ πόνου, ἴσταται ἡ Μήτηρ Αὐτοῦ, ἐγγὺς δ' αὐτῆς καὶ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἴστανται αἱ Μυροφόροι καὶ παρ' αὐτὰς ὁ Ἰωσήφ ἐπικλινῆς καὶ κλαίων, ἐκεῖθεν δὲ καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Νικόδημος.

Ὑπερθεν αὐτῶν, κατηφῆς καὶ σύννους, μετὰ τὴν κεφαλὴν ἐρειδομένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς παλάμης, ἴσταται ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Ἡ στάσις τοῦ Ἰωάννου ἐκφράζει κάτι τὸ ἀπείρως πένθιμον, τὴν σιωπηλὴν ὀδύνην καὶ ἥτις εἰς τὸν προσκυνητὴν προκαλεῖ ἀσυναίσθητος τὸ ρίγος καὶ τὴν συγκίνησιν.

Τὸ λοιπὸν μέρος τῆς κεντρικῆς ὡς ἀνωτέρω σκηνῆς, ὑπεράνω καὶ διὰ μέσου τῆς ὁποίας ὑφούται ὁ Σταυρός, ποικίλλεται ἀπὸ θείας πτερυφόρους μορφὰς χρυσοποικίλους, εἰς τὰς γωνίας δ' αὐτῆς ἀπὸ τὰ σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν χρυσοκέντητα.

Τὴν σκηνὴν ταύτην πλαισιοῖ ἐπίσης ἐρυθρὰ πλατεῖα γιρλάντα, ἐφ' ἧς διακλαδίζονται ποικιλοτρόπως ὠραῖα χρυσαῖα κεντήματα, εἰς τὰ κέντρα δὲ τῶν γραμμῶν τῆς φέρει εὐμεγέθη χρυσοκέντητα ἐξογκώματα, ταύτην δὲ περιφράσσει ἐτέρα μικροτέρα, ἐντὸς καὶ γύρωθεν τῆς ὁποίας περιγράφονται μετ' ἀξιοθαυμάστου τάξεως τὰ ἀπολυτίκια.

Τέλος, ὀλόκληρον τὴν σκηνὴν μετὰ τῶν περιζωμάτων αὐτῆς, πλαισιοῦσι γραφικώτατα αἱ χρυσοπάρυφοι μορφαὶ τῶν Προφητῶν, κάτωθεν τῶν ὁποίων, ἐνὶ ἐκάστῳ ἀναγράφεται τὸ ὄνομα. Τὰ δὲ ἄκρα τοῦ κειμηλίου κατέχουσι τὰ ἑξαπτέρυγα.

Τὸ ὅλον ἔργον εἶναι τόσον καλλιτεχνικῶς ἐξεργασμένον, ἐν τε τῷ συνόλῳ καὶ ταῖς λεπτομερείαις αὐτοῦ, ὥστε νὰ θεωρῆται οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἀρχαιολογικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως ὡς ἔργον μεγίστης καὶ ἀνεκτιμήτου ἀξίας.

Ἱστορικὸν τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τῆς Εἰκόνης τῆς Παναγίας.

Ἡ ἀρχικὴ ἱστορία τοῦ ἱεροῦ τούτου Ἐπιταφίου, ὡς καὶ τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνης τῆς Παναγίας, διεσώθη διὰ τινος παλαιοῦ χρονικοῦ γεγραμμένου ἐπὶ μεμβράνης, ὅπερ κατεῖχε κατ' ἀρχὰς ὁ Ἀντώνιος Βασιλάκης, εἰς ἓκ τῶν σημαινόντων πρώτων οἰκητόρων τοῦ Αἰτωλικοῦ καὶ ὅπερ περιῆλθεν εἶτα εἰς χεῖρας τῆς ἐν Ἀγγελοκάστρω οἰκογενείας Γουλιμῆ.

Τὸ χρονικὸν τοῦτο ὅπερ, ἀπολεσθὲν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, περιεσώθη ἤδη ἐν ἀντιγράφῳ, ἀναγράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἐν ἔτει 1183 μ.Χ. ἐπὶ Ἀνδρονίκου Αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μικρὸς ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ Ἄγγελος Κομνηνός, ἀπείκει τὴν Αὐτοκρατορίαν, καταδιωκόμενος τότε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ἱερόσυλος, διότι ἀφήρεσε τρία κειμήλια ἱερά, ἧτοι ἓνα Ἐπιτάφιον καὶ δύο Ἁγίας Εἰκόνας, ἀποδρὰς δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετέβη παρὰ τῷ θεῷ αὐτοῦ Ἠγεμονεύοντι τότε τοῦ Κάρελι, μέχρι τῆς Παραμυθιάς, συμπεριλαμβανομένης καὶ ὅλης τῆς Θεσσαλίας.

Ἄλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος, ἔχων ὑποτελῆ τὸν Ἠγεμόνα τοῦ Κάρελι, ἀπέστειλε γράμματα συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Πατριαρχείου ν' ἀποστείλῃ δέσμιον τὸν φυγάδα.

Ὁ Ἠγεμὼν, ἀγαπῶν πολὺ τὸν φυγάδα Ἄγγελον, τὸν συνεβούλευσε νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν Ἐπαρχὸν καὶ Τοπάρχην τοῦ Κάρελι. Ὁ φυγάς συνήνεσεν εἰς τοῦτο καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ Ἄνναν, ἧτις εἶχε σύζυγον Ἀλέξανδρον τὸν Λεοντόκαρδον, καταγόμενον ἐκ τοῦ Βοσπόρου, ὄντα καὶ τοῦτον ἐξ Ἠγεμονικῆς οἰκογενείας.

Ἡ μήτηρ τοῦ Λεοντοκάρδου, ἔχουσα ἔχθραν μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ φυγάδος, παρεκάλεσε τὸ Πατριαρχεῖον νὰ ἐπιτιμήσῃ ἐκκλησιαστικῶς τὸν φυγάδα καὶ νὰ τὸν ἀποστείλῃ δέσμιον εἰς τὰ μπουδρούμια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ φυγάς μαθὼν ταῦτα, κατέφυγεν εἰς τὸν Μητροπολίτην Λιτσᾶς Ἀγράφων καὶ Ἐξαρχὸν Δημητριάδος, χειροτονηθεὶς ἐκεῖ τὸ πρῶτον Διάκονος, κατόπιν Πρεσβύτερος, ἐπονομασθεὶς Ἰννοκέντιος, λαβὼν παρὰ τοῦ Μητροπολίτου καὶ τὸ ἀξίωμα Πρωτοσύγγελος.

Ἄλλ' οἱ τότε ἀρματωλοί, μὴ θέλοντες τὴν κατάραν τοῦ Πατριαρχείου, ἐξεδίωξαν τὸν φυγάδα, ὅστις ἐλθὼν κατώκησεν εἰς τὴν περιοχὴν Θέρμου καὶ ιδιώτευσεν εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἡλίου¹.

Καταδιωχθεὶς δὲ καὶ τότε ἐκεῖθεν κατέφυγεν εἰς χίλια σπίτια² ἔνθα ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ δύο Πασχάλια.

1 Δῆμος Θέρμου τῆς Ἐπαρχίας Τριγωνίας, ἤδη τῆς Μονῆς οὔσης διαλελυμένης.

2 Ἦτο πόλις ἧς τὰ ἐρείπια σώζονται, ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς παλαιᾶς Ἀλεκίρνης καὶ τοῦ ὄρους Ἀρακύνθου μεταξὺ Πλευρῶνος καὶ Καλυδῶνος.

Ἄλλ' ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ναυπακτίας τὸν ἐξεδίωξεν ἀφορήσας αὐτὸν διότι δὲν ἐκέκτητο ἀρχιερατικὰ γράμματα περὶ τῆς χειροτονίας του, ἀναχωρήσας δὲ καὶ ἐκεῖθεν κρυφά κατέφυγεν εἰς τὴν ἔξω χώραν³ ὅπου καὶ ἐμόναζεν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Μακρυνεῖς ἦσαν ἀρματωλοὶ καὶ κλέπται, φοβηθεὶς δὲ τούτους ὁ Ἄγγελος ἀπῆλθε καὶ ἐκεῖθεν καὶ κατέφυγεν εἰς Ἀνατολικὸν⁴ ὅπου τότε δὲν ἦτον οὔτε πόλις, οὔτε χωρίον, παρὰ ἀφανῆς καὶ μικρὰ νῆσος⁵, ἣν κατόπιν οἱ ἄλιεῖς καὶ λοιποὶ θαλασσινοὶ μετέβαλον εἰς πόλιν, προσκομίζοντες ἐπ' αὐτῆς διὰ πλοιαρίων σαβούραν.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἀνδρονίκου, οἱ φίλοι τοῦ φυγάδος Ἀγγέλου διὰ παρακλητικῶν γραμμάτων, ἐκάλεσαν αὐτὸν δι' Αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Ἄγγελος εὐρῶν περιποίησιν μεγάλην παρὰ τῶν προυχόντων τῆς ἔξω χώρας ἐδωρήσαντο τὸν θεῖον Ἐπιτάφιον νὰ μένη πάντοτε εἰς Ἀνατολικὸν καὶ αἱ δύο Ἅγιοι εἰκόνες⁶, ἔδωκε δὲ καὶ χρυσόβουλον νὰ λαμβάνῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς ἣν θὰ εὐρίσκετο ὁ θεῖος Ἐπιτάφιος 100 φλωρία βασιλικὰ κατ' ἔτος πρὸς δαπάνην ἀγορᾶς κηροῦ, ἐλαίου καὶ ἐπίδομα τῶν Ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ὀνομασθῇ ἡ Ἐκκλησία αὕτη «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου».

Ἄλλ' ὁ μέγας Σχολάρχης Ἰωαννίνων καὶ ἔξαρχος Παραμυθιάς ἀφήρесе τὸν τε ἐπιτάφιον καὶ τὰς δύο εἰκόνας. Κυριευθεῖσης δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ ἀφοῦ ἐκτίσθη τὸ Ἀνατολικόν, ὁ μέγας Λογοθέτης καὶ ὁ Ἄρχων Ποστέλνικος Καλλιιάδης κατέφυγον εἰς τὸν τότε Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, τῇ παρακλήσει τῶν προυχόντων τοῦ Ἀνατολικῶ καὶ ἀφοῦ παρουσίασαν τὸ χρυσόβουλον, ἐζήτησαν νὰ ἐπιτιμήσῃ τὸν Μητροπολίτην Ἰωαννίνων καὶ ἔξαρχον Παραμυθιάς διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Κειμηλίων, ὅστις διὰ νὰ μὴ κηρυχθῇ ἔκπτωτος τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνταπέδωκε τὰ Κειμήλια εἰς τὸν Μητροπολίτην Λιτσᾶς Ἀγράφων, ὅστις καὶ τὰ ἀπέδωκεν εἰς τὸ Ἀνατολικόν καὶ ἔκτοτε ἔμειναν ταῦτα κτῆμα τοῦ «Ἀνατολικῶ».

3 Ἀρχαία πόλις Αἰτωλικὸν παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ἐκβολὰς τῆς πηγῆς Κεφαλοβρύσου, ἡμίωρον ἀπέχουσα τοῦ Αἰτωλικῶ, ἔνθα καὶ σήμερον σώζονται τὰ εἰρεπία αὐτῆς.

4 Αἰτωλικόν.

5 Ἐνθα νῦν εἶναι ἐκτισμένος ὁ Ναὸς τῆς Παναγίας.

6 Ἡ τῆς «Παναγίας» ἡ μία, τῆς ἐτέρας μὴ ἐξακριβωθείσης. Ἴσως νὰ εἶναι ἡ παριστώσα τὴν «Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου» εἰκὼν, εὐρίσκομένη ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ, ἴσως πάλιν νὰ πρόκειται περὶ παλαιοτάτης εἰκόνας τῶν «Ταξιαρχῶν» σωζομένης εἰς τὸ σκευοφυλάκιον τοῦ ἐν Αἰτωλικῶ ἐπίσης ὁμωνύμου Ναοῦ.

Ὁ Ἐπιτάφιος κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν.

Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, εὐρίσκομεν τὸν Ἐπιτάφιον εἰς τὸν αὐτὸν ἐν Αἰτωλικῷ Ναὸν τῆς «Παναγίας», προσκυνούμενον μετ' εὐλαβείας καὶ χρησιμεύοντα ὡς ὀρκιστήριον τῶν πολεμιστῶν.

Ὅτε ὁμως ἡ σπάθη τοῦ Κιουταχῆ καὶ Ἰμβραήμ, ὑπέτασσε τὸ Αἰτωλικὸν τὸ 1826, ὑπασπιστὴς τις τοῦ Κιουταχῆ καὶ συγγενῆς τοῦ Μπεκῆρ ἀγά, ἤρπασε τὸν ἱερὸν Ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐχρησιμοποίησεν ὡς ἐπίσαγμα τοῦ ἵππου του. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ τουρκαλβανὸς οὗτος ἀξιωματικὸς εὐθύς ὡς ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἵππου ἐτινάχθη καὶ πεσὼν ἐφρονεύθη. Ἐκτοτε τὰ ἔχνη τοῦ Ἐπιταφίου ἀπωλέσθησαν.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὁμως τοῦ ἔθνους, οἱ πρόκριτοι τοῦ Αἰτωλικοῦ ἐρευνῶντες ἐπιμόνως κατώρθωσαν νὰ τὸν ἀνακαλύψωσιν ἐν Πρεβέζῃ καὶ εἰς χεῖρας τούρκου τινὸς ἐκ τῶν ἐμπίστων τοῦ Μπεκῆρ.

Ἐπηκολούθησεν ἐξαγορά, μεσολαβοῦντος τοῦ ἐν Πρεβέζῃ διαμένοντος τότε προκρίτου τῆς Ἀκαρνανίας Καρούσου, καὶ τοῦ διερχομένου ἐκεῖθεν, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας του, ἱατροῦ Κωνσταντίνου Κωστάκη, καταβληθέντων τῶν λύτρων ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἀναθημάτων τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας καὶ ἐκ συνεισφορᾶς τῶν ἐν Πρεβέζῃ Χριστιανῶν.

Οὕτω ὁ ἱερὸς Ἐπιτάφιος παρεδόθη καὶ πάλιν εἰς τὸν ἐν Αἰτωλικῷ Ναὸν τῆς «Παναγίας» ὅπου καὶ παραμένει ἔκτοτε.

Τὸ ἀνωτέρω ἱστορικὸν εἶναι ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον, ἐπεβεβαιώθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Μπεπεσίμ ἐφένδη, ἀποθανόντος ἐν Ἄρτῃ τῷ 1872, ὡς καὶ ὑπὸ Αἰτωλικιωτῶν ζώντων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Τὸ προσκύνημα.

Κατ' ἔτος καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, χιλιάδες προσκυνητῶν ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐπισκέπτονται τὸν ἱερὸν Ἐπιτάφιον. Κατὰ καιροὺς δὲ πλείστοι ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος κατήλθον εἰς Αἰτωλικόν, ὅπως προσκυνήσουν, συγχρόνως δὲ ἀποθαυμάσουν, τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Λόρδου Βύρωνος, ὅστις ἐλθὼν ἐπίτηδες ἐκ Μεσολογίου εἰς Αἰτωλικόν μετὰ τῶν Μαυροκορδάτου, Νέγρη καὶ Κωνσταντίνου Καραπάνου, ἔστη ἔκπληκτος καὶ ἀσκεπῆς πρὸ τοῦ Ἐπιταφίου ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, ἐξετάζων τὸ θεῖον ἀριστούργημα, ἀπερχόμενος δὲ ἐξεφράζετο μετὰ θαυμασμοῦ διὰ τὴν σπανίαν αὐτοῦ τέχνην.

www.pentalofo.gr

Ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Παναγίας.

Ἡ πάνσεπτος εἰκὼν τῆς «Παναγίας» ἀποτελεῖ τὸ ἕτερον τῶν κειμηλίων, ἅτινα ὁ Ἄγγελος Κομνηνὸς μεταφέρει ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ἐδώρησεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Αἰτωλικοῦ. Λέγεται δὲ ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, πλεῖστοι δὲ ἐκ τῶν βυζαντινολόγων συνετάχθησαν μὲ τὴν ἀποψιν αὐτῆν.

Ἡ Ἱερὰ αὕτη εἰκὼν, ἔχει ἐπενδυθῆ διὰ χρυσοῦ ὑπὸ εὐλαβῶν χριστιανῶν, ἀπειράριθμα δὲ εἶναι τὰ ἀναθήματα, ἅτινα ἢ θρησκευτικῆ ἀφοσίωσις καὶ ἢ ἐπὶ τὴν θαυματουργὸν Αὐτῆς δύναμιν πίστις τῶν ἰκετῶν τῆς Προστασίας Αὐτῆς, ἀφιερώνουσι καθ' ἑκάστην.

www.pentalofo.gr

Τὸ βιβλίο διαμορφώθηκε σὲ ψηφιακὴ μορφή ἀπὸ ἀντίτυπο
γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ἱστοσελίδας www.pentalofo.gr

www.pentalofo.gr